

חולין דף פ"ו

צדיקים עצמם לא נהנים מזכותם בעוה"ז
הגמרא הביאה, שלאחר שנפלה לרבי חייא תולעת לתוך משרת פשתנו, רבי ייעץ לו שישחוט לשם עוף וכך התולעת תלך. והגמרא דנה כיצד יכל להפסיד את מצוות כיסוי הדם. כעת שואלת הגמרא, האם ניתן לומר שנפלה לרבי חייא תולעת לפשתנו? והרי אמר רבין בר אבא ויש אומרים שאמר זאת רבי אבין בר שבא, משעלו בני הגולה פסקו הויקין והזועות והרוחות והרעמים, ולא החמיץ יינם ולא לקה פשתנם⁵⁴⁷, ונתנו חכמים עיניהם ברבי חייא ובניו שבזכותם באתה טובה זאת? עונה הגמרא, הזכות הועילה לאחרים ולא להם עצמם. שכן אמר רב יהודה בשם רב, בכל יום ויום בת קול יוצאת ואומרת: כל העולם כולו ניוון בשביל חנינא בני⁵⁴⁸, וחנינא בני מתפרנס בצער ובצמצום ודי לו בקב חרובין מערב שבת לערב שבת.

משנה

חרש שוטה וקטן ששחטו ואחרים רואין אותם, האחרים חייבים לכסות. ואם שחטו בינן לבין עצמן, פטור מלכסות. וכן לענין אותו ואת בנו ששחטו ואחרים רואין אותם, אסור לשחוט אחריהם. בינן לבין עצמן: רבי מאיר מתיר לשחוט אחריהן, וחכמים אוסרים. ומודים, שאם שחט שאינו סופג את הארבעים שנחשב להתראת ספק.

גמרא

חכמים חולקים על כל המשנה
שואלת הגמרא, למה ברישא חכמים לא מחייבים שיכסו מספק? מבארת הגמרא, שאם היו אומרים ברישא 'חייבין לכסות', היו אומרים שהיא שחיטה מעולה ויבואו לאכול משחיטתם. שואלת הגמרא, והרי גם בסיפא יש חשש שכיון ואמרו שאסור לשחוט אחריהם יאמרו ששחטו כהוגן ויבואו לאכול משחיטתם? עונה הגמרא, שכיון ורואה שלא שוחטים אחריהם

547 אין הכוונה ב'בני הגולה' לאנשי כנסת הגדולה, אלא בדורות אחרונים: שהתחילו ללקות בני ארץ ישראל ביינם ופשתנם מפני שנתקלקלו דורות, ומשעלו מבני בבל לכאן שהיו חסידים, פסקו הזועות. רש"י.

548 הוא רבי חנינא בן דוסא, ובימיו היה קול זה יוצא. רש"י.

לא יבוא להתיר אלא יאמר שאינו צריך לבשר! שואלת הגמרא, והרי גם ברישא נאמר שהרואה שמכסה לא יתלה זאת במצווה אלא יאמר שעושה כן כדי לנקר חצרו? עונה הגמרא, שישנם מקרים שבהם לא יאמרו שעושה כדי לנקר חצרו, כגון ששחט באשפה או שבא לשאול בבית דין. שואלת הגמרא, והרי גם בסיפא אם יבוא לשאול יאמרו שמתוך שנאסור לו לשחוט אחריהם יאמרו ששחיטתם כשרה? אלא חכמים אכן נחלקו בכל המשנה ורק אחרי שרבי מאיר סיים לומר את שיטתו חלקו עליו.

שואלת הגמרא, מהו טעמו של רבי מאיר החולק? אמר רבי יעקב אמר רבי יוחנן, מחייב היה רבי מאיר מלקות על שחיטתן משום נבלה. ואמר רבי אמי, הואיל ורוב מעשיהן מקולקלים. אמר רב פפא לרב הונא בנו של רב יהושע, ויש אומרים שרב הונא בנו של רב יהושע אמר לרב פפא, למה צריך לומר שרוב מעשיהם, הרי גם אם מקצת מעשיהם מקולקלים אסור. שכן רבי מאיר סובר שחוששים למיעוט. ונסמוך את המיעוט לחזקה שבהמה זו בחזקת איסור אבר מן החי עומדת, והחזקה נפגמה? שכן שנינו במשנה בטהרות, תינוק שנמצא בצד העיסה ובצק בידו: רבי מאיר מטהר, וחכמים מטמאין, מפני שדרכו של תינוק לטפח ידיו באשפות ששרצים מצויים שם. וביארה הגמרא שטעמו של רבי מאיר שסבר רוב תינוקות מטפחין ומיעוט אין מטפחין, ועיסה זו בחזקת טהרה עומדת⁵⁴⁹. סמוך מיעוט לחזקה ופוגם ברוב? עונה הגמרא, משם למדנו שרק בספק טומאה פסקו לטהר על ידי חזקה ומיעוט. אבל לא מצאנו שעל ידי כך יתירו ספק איסור. ולכך אמרו שכיון ורוב מעשיהם מקולקלין, יש רוב וחזקה ולכן המתיר לשחוט אחריהם.

הורה רבי כרבי מאיר, והורה רבי כחכמים. ומבררת הגמרא, איזו היא ההוראה האחרונה שנסמוך עליה? ומביאה שרבי אבא בנו של רבי חייא בר אבא ורבי זירא, עמדו בשוק של קיסרי בפתח בית המדרש. יצא רבי אמי ומצאם, אמר להם, הרי אמרתי לכם שבזמן הלימוד לא תצאו, שמא לא תהא ברור השמועה לאותם שבפנים להשיב לשואל, ואם הייתם שם הייתם אומרים אותה? רבי זירא נכנס, ורבי אבא לא נכנס. ובאותו הזמן

הסתפקו מה ההוראה האחרונה שאמר רבי? אמר להם רבי זירא, לא הייתי יודע שהיתה שאלה זו בפנים בעודי אצל רבי אבא, והייתי שואלו. שמא שמע מאביו, ואביו מרבי יוחנן, שרבי חייא בר אבא היה חוזר על תלמודו כל שלשים יום לפני רבי יוחנן. ומביאה הגמרא, ששנינו בברייתא, שלח רבי אלעזר לגולה 'הו יודעים שהורה רבי כרבי מאיר', משמע שזה מה שהורה אחרון.

משנה

שחט מאה חיות במקום אחד, כסוי אחד לכולן. מאה עופות במקום אחד, כסוי אחד לכולן. חיה ועוף במקום אחד, כסוי אחד לכולן. רבי יהודה אומר, שחט חיה יכסנה, ואחר כך ישחוט את העוף.

גמרא

שחט מאה חיות כמה פעמים מכסה תנו רבנן, נאמר: "ואיש איש מבני ישראל וכו' אשר יצוד ציד חיה או עוף וכו' וכסהו בעפר" משמע מהמילה "חיה" שחייב על הכל בין מרובה ובין מועט. מכאן אמרו: שחט מאה חיות במקום אחד, כסוי אחד לכולם. מאה עופות במקום אחד, כסוי אחד לכולם. חיה ועוף במקום אחד, כסוי אחד לכולם. רבי יהודה אומר, שחט חיה יכסנה ואחר כך ישחוט את העוף, שנאמר "חיה או עוף" 'או' הפסיק זה מזה, להטעין כסוי לכל אחד ואחד. אמרו לו, הרי הוא אומר: "כי נפש כל בשר דמו בנפשו הוא". ומבאר הגמרא, שחכמים ענו לרבי מאיר, הרי צריכים את המילה 'או' לחלק שבכדי להתחייב אינו צריך לשחוט שניהם. ורבי יהודה, סובר שלמדים לחלק מהמילה 'דמו'. וחכמים לא לומדים משם כיון שמהמילה "דמו" משמע גם הרבה.

היסח געת משחיטה אמר רבי חנינא, מודה היה רבי יהודה לענין ברכה שאינו מברך אלא ברכה אחת על השחיטה, ואין צריך לברך לאחר כסוי. אמר רבינא לרב אחא בנו של רבא, ויש אומרים שרב אחא בנו של רבא לרב אשי, מה שונה מהמעשה בתלמידי רב, שרב ברונא ורב חננאל ישבו בסעודה, ובקשו מרב ייבא סבא ששימש לפנייהם שימזוג כוס לברכת המזון! וחזרו ונמלכו אמרו לו

שימזוג לשתות! אמר להם רב ייבא סבא, כך אמר רב: 'כיון שאמר 'הב ליבריך' גילה בדעתו שנגמרה סעודתו, ואסור לשתות עד שיברך לפניו. וכן כאן הרי השחיטה הופסקה על ידי הכיסוי? דוחה הגמרא, שם לא ניתן לשתות לברך יחד, ולכן ודאי שהסיחו דעתם מלשתות, הכא כאן אף על פי שיודע שיכסה דם ראשון, לא הסיח דעתו מן השחיטה, שכן יכול לשחוט ביד אחת ולכסות ביש השניה.

